

Penzioneri su ekonomski stub porodice

Zvanična statistika potvrđuje da u Srbiji ima više zaposlenih nego penzionera, ali je u prvom kvartalu ove godine život demantovao statistiku, jer je isplaćeno više penzija nego plata. Do ovakvog čudnog zapleta došlo je zato što ogroman broj radnika ne dobija redovno platu, pa su na 1,68 miliona isplaćenih penzijskih čekova bile svega 1,63 zarade.

Isplata penzija se dotira iz republičkog budžeta, pa je u ovoj godini za svih 1,6 miliona čekova namenjeno čak 13 odsto bruto društvenog proizvoda. Ovaj udeo je viši samo u Italiji i Ukrajini, dok ostale evropske zemlje u proseku izdvajaju šest odsto BDP-a. Prema dogovoru, koji je Srbija potpisala sa Međunarodnim monetarnim fondom, zahvatanja iz budžeta bi do 2015. morala da padnu na deset odsto.

njeni najstariji članovi, koliko god to čudno zvučalo s obzirom na visinu penzionerskih primanja. Pa, možda i sami možete priznati, koliko puta ste pozajmili koju hiljadu od mame ili tate ili ste „ukrali“ od dece džeparac, koji su mu u džep ugurali baka ili deka?

Paraziti svojih roditelja

Ekonomista Miroslav Zdravković kaže da praksa da „pensioneri izdržavaju

Sagovornici Pressa nedelje kažu da ovakvi podaci ne treba da nas iznenađuju, jer je zbog krize sve više preduzeća koja ne mogu redovno da isplaćuju zaposlene. Zbog toga je sve više porodica u Srbiji koje izdržavaju

zaposlene" nije od juče, već da taj „poremećaj" traje još od 2010. godine.

- Za mnoge mlade bračne parove zajednica sa roditeljima i donacije od penzija jedini su način da prežive. Da nije toga, reakcije na posledice ekonomske krize bile bi sigurno agresivnije. Ovaj trend nije prisutan samo kod nas, već i kod drugih naroda. Tako **najnovija** istraživanja pokazuju da Italijani zbog krize umesto sa 24 od roditelja odlaze sa 32 godine, a Amerikanci, koji su ranije sa 19 godina već bili samostalni, sada samostalnost postižu tek sa 23 - kaže Zdravković.

Da je to tako potvrđuje i primer beogradske porodice Vesne M. (35), koja je sa suprugom i trogodišnjom ćerkom posle pet godina samostalnog života ponovo stigla na prag roditelja.

- Već dve godine moj suprug i ja ne primamo redovno plate, pa smo i pored fakultetskih diploma u džepu bili primorani da se iselimo iz iznajmljenog stana i pomoć zatražimo od mojih roditelja penzionera. Poniženje i bedu koje osećam zbog toga ipak je nadvladala potreba da prehranim svoje trogodišnje dete. Nažalost, živimo u državi gde smo prinuđeni da postanemo paraziti svojih roditelja - kaže Vesna, inače diplomirani agronom.

Miroslav Zdravković ističe da je do ovakve poražavajuće ekonomske situacije dovelo to što su zarade u privredi nerealno male i neredovne, a broj je penzionera premašio broj zaposlenih.

- Prema anketi o radnoj snazi Republičkog zavoda za statistiku, udeo plata u ukupnim prihodima domaćinstva stagnira, a udeo penzija raste već godinama. Za devet godina porastao je sa 20 na čak 32,6 odsto. Tako su raspoloživa sredstva po domaćinstvu od 2003. do danas povećana za 148,2 evra, pri čemu je najveći rast ostvaren od penzija 91,5 evra, a od plata 65,8 evra - ističe Zdravković.

Puca i fond

Poslanik PUPS-a Momo Čolaković kaže za Press nedelje da ga ne raduje ta činjenica, jer ukazuje da nema dovoljno zapošljavanja mladih, ali i da poslodavci ne isplaćuju svoje radnike.

- Ukoliko se to nastavi, penzijski fond neće moći da se puni i onda može da se ugrozi i redovnost isplata penzija. Ovakva „zavisnost" domaćinstava od njenih najstarijih

članova ne iznenađuje, jer su penzije, iako skromne, ipak redovne, a uvek se usklađuju sa inflacijom iz prethodnih šest meseci - ističe Čolaković.

A da je alarm upaljen pokazali su i podaci Republičkog zavoda za statistiku koji su ukazali da je broj zaposlenih za svega 43.000 veći od broja penzionera, što dovodi do toga da 1,025 radnika izdržava jednog penzionera. U

U 2012. planirano je da na penzije "ode" 480,15 milijardi dinara, što je 84,59 odsto ukupnih rashoda fonda. Već u idućoj godini na penzije će se, računaju u fondu, potrošiti 509 milijardi, a 2014. godine čak 541 milijarda dinara.

S druge strane, u Republičkom zavodu za statistiku kažu da se spisak zaposlenih svake godine sve više skraćuje, pa je pitanje ko će uopšte da finansira isplatu penzija.

Fondu PIO nezvanično saznajemo da bi odnos broja zaposlenih i penzionera trebalo da bude najmanje 2,5 prema jedan, kako bi penzijski sistem bio održiv.

Do pre 10 ili 15 godina taj odnos je bio znatno bolji i išao je u prilog zaposlenima. Devedesetih je, na primer, 2,5 zaposlenih izdržavalo jednog penzionera. Posle 1970. na jednog penzionera dolazila su 4,2 radnika, a odmah nakon Drugog svetskog rata odnos je bio šest radnika na jednog penzionera. Situacija se drastično menja od 2000, kada se sve više smanjuje broj radnika. Kako će biti ubuduće možemo samo da naslućujemo, tim pre jer anketa Unije poslodavaca s kraja prošle godine pokazuje da skoro svaki peti preduzetnik isplaćuje zarade sa zakašnjenjem većim od tri meseca.

- Samo 18 odsto firmi u proseku redovno isplaćuje plate. Alarmanтно je i to što se gotovo 43 odsto zarada isplaćuje sa zakašnjenjem od gotovo 60 dana. Međutim, ono što zabrinjava je to je što su podaci od jula meseca, kada je uvedena kontrola uplate poreza i doprinosa, još gora jer poslodavci gledaju da isplate prvo dažbine državi i zbog toga stradaju radnici - kaže Dragoljub Rajić, PR Unije poslodavaca.

Ništa vedriji nisu ni podaci sindikata, koji tvrde da su neredovnim primanjima najviše ugroženi radnici u proizvodnim firmama, a posebno u građevinskoj industriji.

- Prema našim podacima, svakom drugom zarade kasne i nekoliko meseci - kaže Ranka Savić, predsednica Asocijacije slobodnih i nezavisnih sindikata.

Šta je održivo rešenje?

Ekonomisti smatraju da ukoliko država ne preduzme ozbiljne socijalne i ekonomske reforme situacija može da eskalira i ugrozi kasu iz koje se isplaćuju trenutno najredovnijia primanja u Srbiji. Zato Boško Mijatović kaže da što pre moraju da se

definišu mere koje mogu da obezbede punjenje budžeta.

- Perspektiva nije dobra, jer stanovništvo Srbije stari i broj penzionera će se povećavati, dok broj zaposlenih nastavlja da pada, jer nema investicija i novih radnih mesta. Treba da se zna da sada doprinosi pokrivaju samo jednu polovinu rashoda za penzije, dok se druga polovina obezbeđuje direktno iz opštih prihoda države, što opterećuje budžet i stvara deficit - kaže Mijatović.

Njegov kolega Zoran Popov smatra da smanjenje penzija i plate znače i smanjenje tražnje, a rezultat toga je manja proizvodnja, dalje otpuštanje radnika, a kasa se neće popuniti.

- Jedino održivo rešenje je ekonomski razvoj i rast. Da bi se to postiglo, potrebno je definisati program revitalizacije poljoprivrede i program reindustrijalizacije preduzeća koja su u restrukturiranju ili neuspešno privatizovanih. To podrazumeva da država izdvoji **novac** i oživi preduzeća za koja nisu potrebna velika sredstva, a koja mogu za kratko vreme da daju profit. Samo tako se može postići da umesto penzija plate prevladaju. U suprotnom, može da nam se desi socijalna bomba - kaže Popov.

Isplata zarada

REDOVNO

Preduzetnici 15,8 %

Mala preduzeća 18,2 %

Srednja preduzeća 16,1 %

Velika preduzeća 21,6 %

Prosek 17,93%

DO 30 DANA

Preduzetnici 17,2 %

Mala preduzeća 20,2 %

Srednja preduzeća 18 %

Velika preduzeća 19,1 %

Prosek 18,62%

DO 60 DANA

Preduzetnici 17,6 %

Mala preduzeća 24,7 %

Srednja preduzeća 18,3 %

Velika preduzeća 9,3 %

Prosek 17,47%

VIŠE OD 90 DANA

Preduzetnici 18,5%

Mala preduzeća 6,6%

Srednja preduzeća 16,7 %

Velika preduzeća 25,5 %

Prosek 16,83%

** Podaci Unije poslodavaca Srbije, decembar 2011.*

Broj penzionera i zaposlenih

2009.

Penzioneri 1.603.668

Zaposleni 1.889.085

2010.

Penzioneri 1.626.581

Zaposleni 1.795.775

2011.

Penzioneri 1.638.645

Zaposleni 1.746.138

2012.

Penzioneri 1.689.124

Zaposleni 1.734.000

** Podaci Republičkog zavoda za statistiku*

